

29.1.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö
Hallitusneuvos Arto Rajala
kirjaamo@tem.fi

FG-K-2021/10

Lainsäädäntöaloite sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön käyttöönotolle tarvittavalle rakenteellisten tietojen jäädytysjaksolle

1 Taustaa ja datahub-hankkeen tilanne tällä hetkellä

Fingrid Oyj (Fingrid) käynnisti sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun (datahub) toteuttamisen keväällä 2015 työ- ja elinkeinoministeriön pyynnöstä. Datahubin hankintaa ja operatiivista toimintaa varten Fingrid perusti alkuvuodesta 2016 täysin omistamansa tytäryhtiön Fingrid Datahub Oy:n (Fingrid Datahub).

Datahubin perustamista ja käyttöönottoa koskevat seuraavat lainsäädännöt:

- Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta, nro 108/2019, voimaantulopäivämäärä 1.2.2019
- Valtioneuvoston asetus sähkökaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttöönotosta, nro 1073/2019, asetuksen voimaantulopäivämäärä 1.12.2019

Datahub-projektissa saavutettiin merkittävä virstanpylväs marraskuussa 2020, kun datahub-järjestelmän toimittaja CGI Suomi Oy toimitti Fingridille viimeisen osavaiheen datahub-järjestelmästä käsittäen yllä mainitun valtioneuvoston asetuksen mukaisen käyttöönoton 21.2.2022 tarvitsemat toiminnallisuudet. Datahub-järjestelmä on myös vaiheittain avattu koko toimialan testaukseen vuoden 2020 aikana.

Fingrid Datahub on tehnyt yhteistyössä sähköalan yritysten kanssa valmistelutoimenpiteitä tietokonversiosuunnitelman ja käyttöönottosuunnitelman mukaisesti datahubin käyttöönottamiseksi 21.2.2022. Vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden valmistelutoimenpiteiden etenemistä seurataan asetettujen välitavoitteiden avulla ja markkinaosapuolten (vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat) sertifiointitestauksen ensimmäinen välitavoite saavutettiin hyvin tuloksin 1.12.2020.

Datahubin häiriöttömän käyttöönoton varmistaminen 21.2.2022 edellyttää edellä mainitun lainsäädännön täydentämistä erillisellä lailla rakenteellisten tietojen jäädytysjaksosta. Rakenteellisten tietojen jäädytysjaksolla tarkoitetaan aikajaksoa, jonka aikana Suomen sähkön vähittäismarkkinoilla ei voi aloittaa uusia markkinaosapuolia ja vähittäismarkkinoilla jo

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

29.1.2021

toimivat markkinaosapuolet eivät voi yhdistää, jakaa tai päättää toimintaansa. Rakenteellisten tietojen jäädytysjaksolla ei ole mahdollista tehdä jakeluverkkojen mittausalueiden muutoksia käsittäen uusien mittausalueiden muodostamisen eikä voimassa olevien mittausalueiden yhdistämisiä tai jakamisia useampiin mittausalueisiin.

2 Kokemuksia Norjan Elhubin käyttöönotosta

Norjassa otettiin käyttöön sähkökaupan keskitetty tiedonvaihtoratkaisu (Elhub) 18.2.2019. Elhubiin liittyi 379 asiakasta, jotka olivat 155 verkkoyhtiötä, 198 vähittäismyymää ja 26 palveluntarjoajaa. Elhubin tallennettujen sähkökäyttöpaikkojen lukumäärä oli tuolloin n. 3,2 miljoonaa.

Norjassa tunnistettiin tarpeelliseksi rakenteellisten tietojen jäädytysjakso Elhubin käyttöönottojakson stabiloimiseksi. Jäädytysjaksolla varmistettiin, että markkinaosapuolet ja heidän käyttämät järjestelmät olivat Elhub sertifioituja, eikä merkittäviä muutoksia tehty enää ennen Elhubin käyttöönottoa. Jäädytysjakson aikana Elhub -projekti ja markkinaosapuolet pystyivät keskittymään käyttöönoton tehtäviin, jotka mahdollistivat Elhubin mahdollisimman häiriöttömään ja loppukuluttajille näkymättömään käyttöönottoon.

Elhubin rakenteellisten tietojen jäädytysjakso kesti kahdeksan kuukautta (1.9.2018 – 1.5.2019). Jäädytysjakson aikana ei ollut mahdollista mm. aloittaa Norjan vähittäismarkkinoilla uutena vähittäismyymänä, verkonhaltijana tai palveluntarjoajana Elhubissa. Jäädytysjakson aikana ei myöskään ollut mahdollista uusien verkkoalueiden muodostaminen. Lisäksi on tärkeää huomata, että Norjassa toteutetulla jäädytysjaksolla ei ollut rajoituksia loppukuluttajan tarvitsemiin palveluihin.

3 Välttämätön jäädytysjakso datahubin käyttöönotolle

Datahubin käyttöönoton varmentamiseksi Suomessa tarvitaan erillinen sähköön vähittäismarkkinoiden rakenteellisten tietojen jäädytysjakso. Jäädytysjakso on välttämätön datahubin käyttöönottoon liittyvien riskien pienentämiseksi.

Jäädytysjaksolla varmistetaan ja mahdollistetaan

- 1) datahub -projektin ja markkinaosapuolten keskittyminen tärkeimpiin datahubin käyttöönotto tehtäviin ja käyttöönoton jälkeisiin tehtäviin;
- 2) datahubin onnistunut käyttöönotto vähittäismarkkinoilla ja datahubin mahdollisimman huomaamaton käyttöönotto loppukuluttajille;
- 3) käyttöönoton kyvykkyyden todentaminen siten, että markkinaosapuolet ovat datahub sertifioituneet ja valmiita operoimaan datahubissa;
- 4) sertifioituun kokonaisuuteen ei tehdä enää merkittäviä muutoksia, jotka voisivat aiheuttaa ongelmia datahubin käyttöönotossa.

Jäädytysjakson aikana uusien sähköön vähittäismyymien ja jakeluverkonhaltijoiden ei ole mahdollista aloittaa tai olemassa olevien yhdistää, jakaa tai päättää toimintaansa sähköön vähittäismarkkinoilla. Nykyisten sähköön vähittäismyymien ja jakeluverkonhaltijoiden tulee

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

29.1.2021

saavuttaa ns. datahub-valmius ennen jäädytysjakson alkua. Markkinaosapuolten yhdistyminen tarkoittaa aina toimenpiteitä sekä yhdistyvien markkinaosapuolten että niihin liittyvien muiden markkinaosapuolten ja datahub-järjestelmän osalta.

Uudet sähkön vähittäismyyjät voivat aloittaa toimintansa vähittäismarkkinoilla heti datahubin käyttöönottopäivämäärän 21.2.2022 jälkeen. Aloittamisen edellytyksenä on, että kyseiset vähittäismyyjät ovat hyväksytysti suorittaneet kaikki vaadittavat toimenpiteet ja noudattanut lainsäädännössä säädettyjä määräaikoja sähkön vähittäismarkkinoilla aloittamiseksi ja datahubiin liittymiseksi jo ennen rakenteellisten tietojen jäädytysajan alkua.

Ennen rakenteellisten tietojen jäädytysjaksoa Fingrid Datahub todentaa välitavoitteiden kautta datahubiin liittyvien nykyisten vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden kyvykkyyden käyttää datahubin palveluita. Samalla varmistetaan siitä, että kyseisten markkinaosapuolten tietojärjestelmät ja tiedonsiirtoon käyttämät järjestelmät toimivat yhteensopivasti datahub-järjestelmän kanssa.

Nykyisten vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden kyvykkyys jatkaa datahubin käyttöön ottoon todennetaan seuraavasti:

- Markkinaosapuoli on hyväksytysti läpäissyt markkinaroolinsa mukaiset pakolliset sertifiointin käyttötapaukset. Välitavoite 7.5.2021.
- Markkinaosapuolet ovat hyväksytysti läpäisseet tuotannollisen koekäyttö II-harjoituksen. Tuotannolliseen koekäyttöön osallistumisen ehto on sertifiointin hyväksytyt läpäiseminen. Tuotannollinen koekäyttö II päättyy 30.9.2021.

Markkinaosapuolilla on mahdollisuus korjata tuotannollisessa koekäyttö II-harjoituksessa löydetty, datahubin käyttöönoton estävät virheet todennettavasti kuntoon ennen kenraali-harjoituksen alkua ja saavuttaa datahub valmius 1.11.2021 mennessä.

Jos vähittäismyyjä ei saavuta datahub valmiutta 1.11.2021 mennessä, on vähittäismyyjä kykenemätön jatkamaan sähköntoimituksia asiakkailleen datahubissa. Kuluttajien tulee tehdä lainsäädännön mukaisesti uusi sähkönmyyntisopimus valitsemansa vähittäismyyjän kanssa, jolla on valmius operoida datahubissa. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain noudattamista.

Jos Energiaviraston myöntämän sähköverkkoluvan omaava jakeluverkonhaltija ei saavuta datahub valmiutta 1.11.2021 mennessä, niin kyseinen jakeluverkonhaltija ja sen vastuulla oleva jakeluverkko eivät ole mukana datahubin käyttöönotossa 21.2.2022. Tällöin Fingrid Datahubin ei ole mahdollista tehdä sille asetettua lakisääteistä velvoitetta kyseisen jakeluverkon taseselvityksen osalta datahubin käyttöönoton jälkeen. Energiaviraston tulee tällöin antaa päätös, miten kyseisen jakeluverkon taseselvityksen osalta edetään datahubin käyttöönoton jälkeen.

Datahub-järjestelmän käyttöönoton jälkeen 21.2.2022 tarvitaan stabilointiaika, jolloin Fingrid Datahub ja datahub-järjestelmään liittyneet markkinaosapuolet varmistavat liiketoiminnan häiriöttömän jatkuvuuden, käsittelevät mahdollisia virhelistauksia ja mahdollistavat kuluttajille mahdollisimman näkymättömän datahubin käyttöönoton. Datahubin käyttöönoton jälkeen uudet markkinaosapuolet voivat aloittaa valmistelutoimenpiteet vähittäismarkkinoilla aloittamiseksi ja nykyiset vähittäismyyjät sekä jakeluverkonhaltijat voivat aloittaa mahdollisten yhdistymisten edellyttämät toimenpiteet Fingrid Datahubin kanssa. Datahubin

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

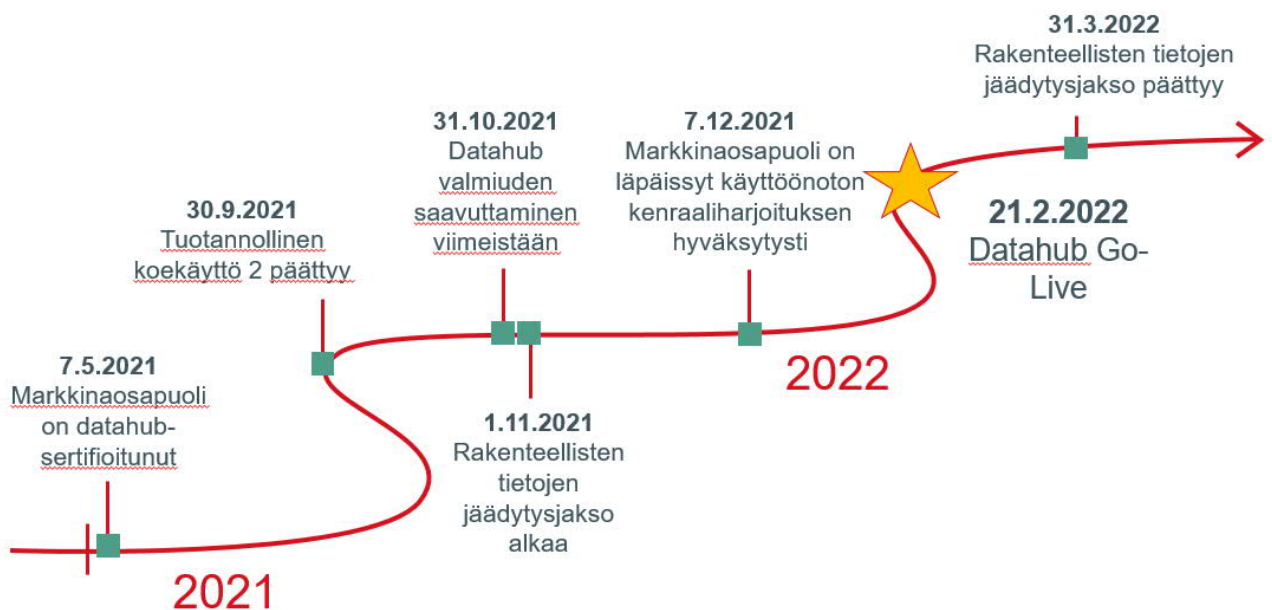
Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

29.1.2021

käyttöönoton jälkeinen rakenteellisten tietojen jäädytysjakso päättyy 31.3.2022. Tämän jälkeen on myös mahdollista tehdä jakeluverkkojen mitta-alueiden muutoksia.

Rakenteellisten tietojen jäädytysjakso on välttämätön käyttöönoton kannalta. Ennen jäädytysjaksoa varmennetaan vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden kyvykkyys liittyä ja käyttää datahub-järjestelmää sähkömarkkinalain edellyttämällä tavalla. Jäädytysjakson aikana Fingrid Datahub, vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat osallistuvat datahubin käyttöönoton kenraaliharjoitukseen ja saavuttavat riittävän valmiuden tuotannollisen käyttöönolon aloittamiseen.

4 Jäädytysjakson vaikutukset loppuasiakkaille

Rakenteellisten tietojen jäädytysjaksolla ei ole vaikutuksia jakeluverkoissa oleville loppuasiakkaille. Loppuasiakkaat voivat esim. vaihtaa sähkön vähittäismyyjää läpi koko rakenteellisen tiedon jäädytysjakson.

5 Fingrid Datahubin esitys

Fingrid Datahub esittää osana datahubin käyttöönolon valmistelutoimenpiteitä, että työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee tarvittavan lainsäädännön datahubin käyttöönottoa koskevaksi rakenteellisten tietojen jäädytysjaksoksi. Rakenteellisten tietojen jäädytysjaksoksi Fingrid Datahub ehdottaa ajanjaksoa 1.11.2021 -31.3.2022.

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi

29.1.2021

Lisätietoja Fingrid Datahub Oy:n puolelta lainsäädäntöaloitteesta antaa Pasi Lintunen, puh. 040 519 5070.

Ystävällisin terveisin

Fingrid Datahub Oy

Pasi Aho
johtaja

Fingrid Datahub Oy

Katuosoite
Läkkisepäntie 21
00620 Helsinki

Postiosoite
PL 530
00101 Helsinki

Puhelin
030 395 5000

Faksi
030 395 5196

Y-tunnus 2745543-5, ALV rek.
etunimi.sukunimi@fingrid.fi
www.fingrid.fi